

نماز جمعه به عنوان مراسم هفتگی اجتماعی مسلمانان از جایگاه والایی برخوردار است؛ این مراسم نه تنها یک عبادت، بلکه مظهر وحدت مسلمانان و شکوه و عظمت اسلام است که سنگ بنای آن را پیامبر(ص) در مدینه النبی و در سال هجرت نهاد.

اشاره ای به سوره جمعه

هجرت پیامبر به یثرب

خاطره نخستین دیدار

کلام آغازین

پیامبر اکرم (ص) همواره نام خدا پر زبان داشت و همه کارها را با نام خدا شروع می کرد. آن حضرت در نخستین خطبه جمعه نیز به

سپاس و ستایش خداوند لب گشود و سخن خود را چنین آغاز کرد: «سپاس و ستایش مخصوص خداست. او را سپاس و ستایش می‌گوییم و از او یاری و آمرزش و هدایت می‌خواهیم. به او ایمان داریم و هرگز کفر نمی‌ورزیم و با هر که به او کفر ورزد، در ستیزیم. گواهی می‌دهم که خدایی جز خدای یگانه نیست و او را شریکی نیست و گواهی می‌دهم که محمد، بنده و پیامبر اوست. او را با چراغ هدایت و دین حق، فروغ روشنگر و پند رسالت داد، به روزگاری که رشته پیامبری گسسته و آگاهی اندک بود و مردم در گمراهی به سر می‌بردند».

بهترین سفارش در نماز جمعه

یکی از ارکان خطبه در نماز جمعه، سفارش به تقواست که در رأس همه ارزشهای اخلاقی قرار دارد. تقوا، عامل کنترل و مایه استواری انسان هاست و آنها را به سر منزل آرامش و جایگاه‌های وسیع و پناهگاه‌های محکم و منزلگاه‌هایی پر عزت می‌رساند.

حضرت محمد(ص) نیز در نخستین سخنرانی نماز جمعه خود، این مهم را به عنوان بهترین توصیه، بسیار پر اهمیت قلمداد کرد و فرمود: «من همه شما را به تقوا سفارش می‌کنم که بهترین توصیه هر مسلمان به مسلمان دیگر همین است که او را از جهان پسین انگیزه دهد و به تقوا امر کند. از خدا و هشدارهایی که در پیوند با خویشتن خویش به شما داده پروا کنید که هیچ نصیحت و یادآوری از این برتر نیست».

یاد خدا

پیامبر (ص) در بخشی از نخستین خطبه نماز جمعه خود، از مردم خواست همواره به یاد خدا بوده، اعمال خویش را برای خدا خالص کنند و در این باره چنین فرمود: «هر که روابط میان خود و خدا را - در هر زمینه پنهان و آشکار - سامان دهد، چنان که جز جاذبه رخسار خداوندش، انگیزه ای نباشد، او را یاری است کارآمد در زندگی روزمره اش و هم اندوخته ای برای پیش از مرگ؛ آنجا که انسان به آن چه پیش فرستاده نیاز دارد» و در ادامه افزود: «خدا را بسیار یاد کنید و برای پس از مرگ بکوشید که هر که روابط میان خود و خدا را سامان دهد، خداوند او را در آن چه میان او و مردم است، بسنده باشد».

نیکی به دوستان

نیکی به دوستان، یکی از سفارش‌هایی است که پیامبر (ص) در نخستین خطبه نماز جمعه اش به آن اشاره فرمود. بدون شک ثمره این کردار پسندیده، محبت، علاقه و همدلی میان مسلمانان است و قدرت و پیروزی سپاه اسلام را در هر زمینه ای در پی دارد.

پیامبر در ادامه خطبه خود فرمود: «نیکی کنید؛ چنان که خداوند با شما نیکی کرده است. با دشمنان خدا بستیزید و در راه خدا چنان که بایسته اوست، به جهاد برخیزید» و نیز فرمود: «هر که خدا و پیامبرش را فرمان برد، بالندگی یابد و هر که از آن دو نافرمانی کند، دچار گمراهی و افراط می‌شود و سرنوشتش گمراهی ژرفی خواهد بود».

نماز جمعه در کلام معصوم

پیامبر اکرم (ص) نماز جمعه را «حج مساکین« دانسته و آنرا «موجب آمرزش گناهان« شمرده است و امام علی(ع) در مورد نماز جمعه می‌فرماید: «چنانچه غذا و دوايي سبب ضعف در شما می‌شود از خوردن آن قبل از نماز جمعه خودداری کنید تا مبدا از شرکت در نماز جمعه محروم شوید.» و در روایتی دیگر می‌فرماید: «کسانی زودتر به بهشت می‌روند که زودتر در نماز جمعه حاضر شوند».

به نقل از امام صادق(ع) بر این مسئله تأکید شده است که یاران پیامبر(ص) از روز پنجشنبه برای جمعه آماده می‌شدند چرا که جمعه (به خاطر کارهایی که دارد) وقت تنگ است.